

چهارمین رویداد ملی پوچ خط مشی

رویداد همزیستی برای حل
مسائل اجتماعی با محوریت
مسائل مناطق آسیب دیده شهری

نظام مسائل رویداد

برگزار کنندگان رویداد

www.publicpolicylab.ir

۰۲۱۶۶۹۱۸۵۸۹

زمان

۲۱ تا ۲۳ مرداد ماه ۹۹

مکان

تهران، باغ لارک

پیش‌نظرنامه
Policy Pitch
رونداد
جمع‌سپاری
حل‌مسائل عمومی

آسیب، اعمال و موقعیت‌های نامطلوبی هستند که اثری منفی بر کیفیت زندگی و مهم‌ترین ارزش‌های مورد توافق جامعه یا بخشی از آن دارد و با توجه به علل یا عواقب سوء اجتماعی، برای اصلاح وضعیت، کاهش و کنترل آن، طراحی و اجرای مداخلات اجتماعی ضروری است

مقدمه

هدف ایجاد امکانات و موقعیت‌های بازدارنده از وقوع جرم و کج‌روی، طراحی و تدوین می‌شود. اقدامات پیشگیرانه و مداخلات مساله محور، در مقایسه با افزایش اقدامات سنتی قهری در نقاط داغ آسیب، اثر بیشتری دارد. این نوع اقدامات، زمینه‌ای را برای ارائه خط‌مشی‌گذاری‌هایی فراهم می‌آورند که به جای عملگری بر مبنای مشاهدات، در سیستم‌های اجتماعی، از قوانینی که آن اتفاقات را باعث می‌شوند؛ استفاده نمایند. بنابراین نقش تنظیم‌گران از کنترل‌گری به پدیدآورندگان محیط انتخابی تغییر می‌کند، که در این محیط، تغییرات مناسب با معرفی یا حمایت از قوانین ضد آسیب، طراحی فشار انتخابی که تکامل قوانین خواسته شده را ترجیح می‌دهد و توجه به ساختار، تسهیل می‌شود. تا کنون، در نظام جمهوری اسلامی ایران، تلاش‌های بسیاری برای مواجهه با نقاط داغ یا آسیب دیده شهری صورت گرفته است که به رغم بهبود نسبی وضعیت، تا نقطه مطلوب و در شأن نظام اسلامی فاصله است. به طور کلی مشکلات عوارض مناطق آسیب دیده شهری به شرح ذیل است

- میزان بالای مهاجرت از محله به دلیل شرایط نامناسب؛
- میزان بالای اعتیاد؛
- تعداد بالای کودکان کار؛
- تعداد بالای توزیع‌کننده مواد مخدر؛
- تعداد بالای معتادان متجاهر؛

آسیب، پدیده‌ای است که در نتیجه روابط درهم تنیده‌ی آسیب دیده، عامل آسیب و عوامل محیطی به وجود می‌آید. بنابراین آسیب‌ها خود سازمانده هستند. پویایی‌های قوانین، یک ساختار تغییرکننده از جمعیت و قوانین به وجود می‌آورد که می‌تواند با شرایط ویژه محیطی ترکیب شده و یک حالت پایدار را تولید کنند. به همین دلیل است که آسیب‌ها علی‌رغم چالش‌هایی که برایش به وجود می‌آورند، نسبتاً پایدار هستند. متخصصان دانشگاهی و جامعه‌شناسی بر این باور هستند که برای پیشگیری از آسیب اجتماعی بایستی ابتدا علل و عوامل شکل‌گیری آن را رصد کرد و سپس تلاش کرد تا آن‌ها را ریشه کن نمود یا اثرات آنها را به حداقل رساند. نکته مهم دیگر این است که آسیب اجتماعی دارای کیفیت جغرافیایی است و مکان نقش مهمی در درک این آسیب‌ها دارد. با توسعه شهرها و افزایش شهرنشینی و شکل‌گیری حاشینه‌نشینی ناپهنجاری‌های اجتماعی زیاد شده است. پژوهشگران جرم و مکان، اصطلاح «نقطه داغ یا آسیب دیده» را برای بیان موقعیت مکانی که فراوانی وقوع آسیب اجتماعی در آنها زیاد است به کار می‌برند. بنابراین از نکات مهمی که بایستی برای حل مسئله آسیب‌های اجتماعی در نقاط داغ آسیب مدنظر قرار گیرد، توجه به ریشه‌ها و علت‌های این آسیب‌ها است. پیشگیری را می‌توان یکی از راهبردهای اساسی در حوزه کنترل اجتماعی برشمرد که دربردارنده مجموعه راهکارهای مستقیم و غیرمستقیم با

- مردم پایه نبودن اقدامات و برنامه های طراحی شده (به خصوص مردم محله)؛
- مداخلات مقطعی، غیر منسجم و غیر هدفمند دستگاه ها و گروه ها؛
- تعدد گروه ها و دستگاه های فعال؛
- توزیع و آرایه نامناسب خدمات در سطح محله؛
- عدم وجود شفافیت در منابع و مصارف بودجه ها و امکانات تخصیص داده شده؛

یکی از رویکردهای فعال در مواجهه با نقاط داغ و آسیب دیده شهری، طراحی نظام مسائل و آسیب های اجتماعی است. با شناسایی نظام مسائل و آسیب های اجتماعی میتوان رویکردی فعال و پیشگیرانه در برخورد با نقاط داغ آسیب داشت. نکته دوم این است که بایستی توجه کرد که بهره گیری از ظرفیت های مردمی و مشارکت مردمی به خصوص مردم همان مناطق تاثیر بسزایی در حل این مسئله سیاستی و آسیب اجتماعی دارد. بنابراین محور و جوهره اصلی نظام مسائل نقاط داغ آسیب، بهره گیری از ظرفیت های مردمی و بخش خصوصی است. به طور خلاصه می توان نظام مسایل مناطق آسیب دیده شهری را در شش دسته به شرح زیر طبقه بندی کرد:

چگونگی

ایجاد گروه های مردم پایه
و بومی خدمت رسان

چگونگی

اشتغال زایی پایدار، سالم و
همساز با شرایط منطقه

چگونگی

توسعه کارکرد و هویت
یابی مناطق آسیب دیده
شهری

چگونگی

ایجاد سرگرمی های سالم و
همساز با بافت و فرهنگ منطقه

چگونگی

جذب سرمایه های بخش
خصوصی همراه با حفظ بافت
منطقه

- تعداد بالای متکدیان ساکن در منطقه؛
- میزان بالای سرقت در منطقه؛
- وجود موارد غیر اخلاقی متعدد در منطقه؛
- تعداد بالای خانه ها و زندگی مجردی در منطقه؛
- تعداد بالای خانه های فساد در منطقه
- عوارض فوق، ناشی از علل متنوع و متعدد فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و جغرافیایی و نحوه برنامه ریزی و خط مشی گذاری است که به برخی از آن ها در ذیل اشاره شده است:
- سطح تحصیلات پایین افراد منطقه؛
- عدم وجود درآمد و شغل پایدار برای افراد منطقه؛
- میزان بالای مهاجر پذیری از اتباع خارجی؛
- وجود فضاهای بی دفاع شهری (کوچه های باریک، روشنایی نامناسب، فضاهای رها شده و...)
- وجود خانه ها و مکان های بلاصاحب؛
- کمبود و ضعف فعالیت های آموزشی و مهارت افزایی؛
- کمرنگ شدن هویت و بافت تاریخی، مذهبی و اجتماعی؛
- کمبود فضاها و مراکز ورزشی؛

چگونگی

مشارکت نهادهای عمومی با
بخش خصوصی جهت ارائه
خدمات عمومی

چگونگی ایجاد گروه های مردم پایه و بومی خدمت رسان

گروه های مردم پایه طیف وسیعی از موسسات، تشکل ها، انجمن ها، گروه ها و بطور کلی بخشی از نهادهای مدنی غیردولتی را در بر می گیرد که توسط مردم شکل گرفته و با مشارکت و همکاری مردم فعالیت می کنند

• کاهش آلام فقرا، انجام خدمات رفاهی و خیریه ای برای محرومین
به طور کلی گروه های مردم پایه، یکی از دو رویکرد کلی ذیل را دنبال میکنند:

۱. رویکرد ارتقاء و توانمندسازی محرومین، که در طی آن در عوض کمک های معمول و مستقیم به محرومین، درصدد انجام حمایت های غیرمستقیم و توانمندسازی هستند. مضاف بر این که راهکارهای آنها با نظر داشت موضوعات و مسائل جدید نظیر محیط زیست و بهره وری طراحی و اجرا می گردد

۲. رویکرد سنتی به مساله محرومیت که در نتیجه آن، رابطهای یک سویه میان کمک دهنده و کمک گیرنده به وجود آمده و در نتیجه کمک گیرنده در موضع منفعل قرار میگیرد و توجه چندانی به توانمندسازی او نمی شود

سازمان های مردم نهاد بر حسب جهت گیری به چهار گونه تقسیم می شوند:

• خیر خواهانه: انجام فعالیتهای پدر سالارانه از بالا به پایین که حداقل مشارکت نفع بران (گروه های هدف) را به همراه دارد. در این گونه موارد گروه ها و سازمان ها فعالیتهایی مانند بر آوردن نیازهای فقرا، توزیع خوراک، پوشاک یا دارو، تدارک مسکن، حمل و نقل، مدرسه و شبیه به اینها را انجام میدهند. همچنین در هنگام مصائب طبیعی و انسان ساخته انجام فعالیت های امدادی را بر عهده دارند

• خدماتی: سازمان های غیر دولتی که فعالیت هایی مانند فراهم آوردن بهداشت، برنامه ریزی خانواده، خدمات آموزشی و طراحی برنامه را انجام می دهند. آنها انتظار مشارکت مردم در اجرا و دریافت خدمات را دارند

• مشارکتی: سازمان های غیر دولتی عموماً در شکل تعاونی که پروژه های خودیاری را انجام میدهند و در آنها مردم محلی با

امروزه انواع مختلفی از این گروه ها در موضوعات متنوع از سطح محلی تا ملی و بین المللی در نقاط مختلف دنیا فعالیت می نمایند و تعاریف متعددی برای آن ارائه شده است. این گروه ها دارای ویژگی هایی به شرح زیر هستند:

• عضویت در آنها داوطلبانه و اختیاری است؛

• تعیین اهداف در آنها بر اساس مشورت و همفکری میان اعضا صورت میگیرد؛

• اعضای آنها روابطی افقی و مبتنی بر برابری حقوق با یکدیگر دارند؛

• کمترین وابستگی را به نهادهای دولتی و حاکمیتی دارند؛

• برای کسب سود و منفعت فعالیت نمیکنند، بلکه اهدافی غیر انتفاعی دارند؛

• میان دولت و مردم به عنوان یک میانجی یا واسطه عمل می کنند؛

• تنوع فعالیتهای آن ها زیاد است و اشکال سازمانیشان نیز متنوع است

اهداف گروه های مردم پایه خدمت رسان بطور خلاصه به شرح زیر است

• توانمند ساختن شهروندان برای رفع مشکلات خویش به ویژه گروههای محروم؛

• سازماندهی و نهادینه کردن مشارکتهای شهروندان؛

• ارائه مشاوره به نهادهای دولتی؛

• توجه به محیط زیست؛

• اشتغال زایی برای فقیران؛

• افزایش آگاهی در میان شهروندان؛

• تشویق ثروتمندان در کمک به فقرا

• ارائه خدمات بهداشتی و درمانی؛

کمکهای نقدی، ابزار کار، زمین، مواد نیروی انسانی و ... درگیر میشوند

• توانمندسازی: این جهت گیری از زمانی حاصل شد که دستیابی به پیشرفت مبنای کمک به مردم و درک شفاف از عوامل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی که زندگی آنان را متاثر می سازد، گردید. سازمان های غیر دولتی با این جهت گیری می کوشند تا آگاهی مردم را از قدرت بالقوه شان برای کنترل

زندگی خویش تقویت کنند. در فعالیت های آنها مردم حداکثر مشارکت را دارند و این سازمان ها بیشتر به عنوان تسهیل کننده فعالیت می کنند
بر این اساس، در این رویداد کنونی، مسئله ایجاد گروه ها و سازمانهای مردم نهاد بومی با جهت گیری های توانمندسازی و خدماتی است

چگونگی اشتغال زایی پایدار، سالم و همساز با شرایط منطقه

اشتغال همواره یکی از موارد مهم و اساسی هر جامعه ای به شمار می رود، چرا که اشتغال اصلی ترین راه کسب معیشت افراد است

ز دیگر انحرافات موجود در حوزه اشتغال زایی این است که نهادهای عمومی به جای زمینه سازی و فراهم نمودن امکانات لازم جهت اشتغال زایی، به ارایه تسهیلات مالی نظیر وام های کم بهره، وام های بلاعوض و ... می پردازند و ارایه این تسهیلات را به منزله ایجاد اشتغال در نظر میگیرند. در ارایه تسهیلات نیز فرایند شناسایی افراد و مشاغل دارای صلاحیت، ساز و کار تخصیص منابع، نظارت بر فرایند کار اشتغال و ... نیز تعریف نشده است که در نهایت موجب میشود که تسهیلات ارایه شده تاثیر چندانی بر اشتغال نگذارد.

پرداختن و تمرکز روی بخش هایی از اقتصاد مردمی که توان ایجاد سطوح بالایی از مشاغل پایدار را دارند، یکی از راهکارها و عوامل اصلی موثر بر این حوزه است. هدف اصلی در این دسته از مسائل، ایجاد اشتغال مردم پایه، پایدار، سالم و مطابق با شرایط و ویژگی های منطقه است

یکی از عوامل موثر بر بروز آسیب های اجتماعی نظیر اعتیاد و فحشا، بیکاری یا اشتغال های ناپایدار است. شاغلانی که کار آن ها جزو مشاغل موقت و ضعیف است، خانواده هایشان عموماً در شرایط دشواری زندگی می کنند و زیر خط فقر هستند.

اشتغال پایدار به شغلی گفته می شود که مستمر بوده و دچار نوسانات شدیدی نشده که در نتیجه موجب پایداری معیشت افراد می شود. ترکیب جمعیت جوان کشور و تعداد زیاد کار جویان، ضرورت توجه به این موضوع را از جهات مختلف نشان می دهد. باید توجه داشت که بازار کار، مانند هر بازار دیگری تابع قوانین پایه و اولیه خود است. نمی توان با صدور دستورالعملهای یکجانبه و از بالا به پایین اشتغال سالم، مولد و پایدار ایجاد نمود. ایجاد اشتغال با طرح های مقطعی و استخدام توسط نهادهای عمومی، راهکار پایدار و موثری جهت ایجاد اشتغال پایدار نیست، چه بسا اجرای این طرح ها در بلند مدت اثرات منفی بیشتری نسبت به مزایای آنها داشته باشد. زیرا نهادهای عمومی به دلیل محدودیت منابع، محدودیت های استخدامی و ساختاری و همچنین تضاد سیاست مردمی سازی اقتصاد، خودداری از تصدی گری دولت، تعداد مازاد نیرو و چابک سازی دولت قادر به استخدام افراد زیادی نیستند

چگونگی مشارکت نهادهای عمومی با بخش خصوصی جهت ارائه خدمات عمومی

مراکزی مانند موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی با پشتوانه حمایت‌های دولتی و دسترسی به منابع قابل توجه در صورت ورود به بخشهایی که بخش خصوصی در آنها فعالیت دارد، سبب آسیب دیدن و حذف این نهادها خواهند شد

کننده و مؤثر آنها است و در نهایت موجب از دست دادن فرصتها برای توسعه همه جانبه آن جوامع میشود. در شرایط کنونی عمدتاً نهادهای عمومی به صورت مستقیم یا از طریق مجموعه‌های خصوصی غیر بومی و فاقد صلاحیت حرفه‌ای لازم اقدام به ارائه خدمات به مردم مناطق مختلف مینمایند. از جمله مشکلات این نوع ارائه خدمات عبارت است از عدم شناسایی دقیق نیاز مردم، عدم ارائه مطلوب خدمات مورد نیاز، عدم درک فرهنگ و آداب مردم منطقه، اتلاف منابع، ایجاد روحیه تنبلی و وابستگی در مردم، کاهش سرعت در ارائه خدمات، افزایش میزان هزینه‌ها و ... در این رویداد و در این دسته از مسائل، ارائه سازوکارهای مطلوب شناسایی، همکاری و نظارت بر عملکرد گروه‌ها، مؤسسات، سازمان‌های مردم‌نهاد و شرکتهای خصوصی جهت ارائه خدمات در مناطق آسیب دیده، هدف گذاری شده است

سازمان‌ها و گروه‌های مردمی و غیردولتی میتوانند نقش بسیار مهمی به‌عنوان واسطه میان مردم و قوای حاکم ایفا می‌کنند. این سازمان‌ها به دلیل استقلال منابع مالی و انسانی، تصمیم‌گیری سریع و به دور از بوروکراسی دولتی، انعطاف پذیر بودن و خودپدیداری، کارآمدی روبه رشدی دارند و با تکیه بر همیاری مردم، می‌توانند نقش مناسبی در ارائه خدمات عمومی به مردم ایفا نمایند و به این لحاظ یکی از اساسی‌ترین شاخص‌های توسعه انسانی به‌شمار می‌روند. این سازمان‌ها و گروه‌ها بهترین ابزاری هستند که می‌توانند اطلاعات را از جزئی‌ترین اجزای جامعه دریافت، ساماندهی و طبقه‌بندی کنند و در اختیار قانونگذار قرار دهند. این ویژگی‌ها و کارکردها به اندازه کافی زمینه را برای توجه دولت‌ها به این نهادها مهیا میکنند و بی‌توجهی به آنها نشانگر عدم شناخت و فهم درست از اهمیت و جایگاه تعیین

چگونگی جذب سرمایه‌های بخش خصوصی همراه با حفظ بافت منطقه

مشارکت نهادهای عمومی با بخش خصوصی در قالب روش‌هایی که ترکیبی از طراحی، ساخت، نگهداری، عملیات، انتقال، مالکیت، خرید خدمات، مدیریت، اجاره، اعطای امتیاز و واگذاری هستند، انجام می‌شود. یکی از معضلات و مشکلات مناطق آسیب دیده شهری، عدم علاقه بخش خصوصی جهت سرمایه‌گذاری و مشارکت در ایجاد اشتغال در این نوع مناطق است

به عنوان مثال در محله هرنندی با هویت و بافت تاریخی که نزدیک بازار بزرگ تهران است، تعداد زیادی انبار و کارگاه مشاغل پست شکل گرفته است و همچنین قیمت زمین و خانه نسبت به حتی محله‌های مجاور بسیار پایین‌تر است؛ این موضوع سبب گردیده تا ساکنان اصیل این محله از آن خارج شده و افراد دارای مشاغل سطح پایین، روزمزد و فصلی در آن ساکن شوند.

از جمله دلایل موضوع بازدهی کم سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در این مناطق به دلیل استقبال کم مشتریان محصولات تولیدی یا خدمات ارائه شده است. همچنین یکی دیگر از مسائلی موجود در این راستا ورود بخش خصوصی جهت ایجاد کسب و کارها و مشاغلی است که با بافت منطقه همخوانی نداشته و سبب بروز مشکلات اجتماعی و هویتی در منطقه مورد نظر میشود.

چگونگی ایجاد سرگرمی های سالم و همساز با بافت و فرهنگ منطقه

یکی از موضوعات مهمی که در دنیای امروز توجه بسیاری را به خود جلب کرده، بحث بهزیستی ذهنی و سرزندگی است. احساس سرزندگی با شادکامی ارتباط نزدیکی دارد. نشاط با مفاهیم شادمانی، شادی، رضایت از زندگی و بهزیستی مترادف است. روابط اجتماعی تأثیر بسیار زیادی بر نشاط اجتماعی افراد دارد. نشاط اجتماعی به عنوان یکی از مهم ترین و مؤثرترین شاخص های اجتماعی در گسترش احساس رضایت عمومی از زندگی، بسط تعاملات اجتماعی سازنده، رشد اعتماد عمومی و مشارکت همه جانبه اجتماعی به شمار می رود

تفاوت جزء دوم و سوم این است که جزء دوم تقریباً تصادفی و اتفاقی است؛ ولی جزء سوم فعالیت های آگاهانه است که در اختیار خود فرد است. این بعد به سه حوزه فعالیت های رفتاری، شناختی و داوطلبانه تقسیم می گردد. این فعالیت ها از سوی افراد جامعه هدفدار بوده، در تلاش برای رسیدن به اهداف فردی و حتی جمعی صورت می گیرد و می تواند سطح فعال گرایی و هیجان و نشاط را در سطح وسیع تر در جامعه بالا ببرد. یکی از راهکارهای موثر جهت ایجاد نشاط اجتماعی در سطح خرد و میانی است، توجه به فراغت و تفریح افراد است. لذا در این قسمت هدف ایجاد سرگرمی های سالم جهت ایجاد نشاط در افراد ساکن محله است

در همین راستا و به واسطه اهمیت موضوع و تأثیر این مسأله در موفقیت برنامه های کلان توسعه پایدار، بند ب ماده ۹۷ برنامه چهارم توسعه صراحتاً دولت را مکلف کرده است تا به منظور پیشگیری و کاهش آسیب های اجتماعی نسبت به تهیه طرح جامعی برای بسط و گسترش روحیه نشاط، شادابی، امیدواری، اعتماد اجتماعی، تعمیق ارزش های دینی و هنجارهای اجتماعی اقدام نماید. شادی و نشاط از سه جزء تشکیل شده اند: عوامل ژنتیکی (۵۰ درصد سهم)، شرایط محیطی (حدود ۱۰ درصد سهم) و فعالیت های آگاهانه (حدود ۴۰ درصد). جزء سوم، دسته وسیعی از فعالیت هایی است که مردم انجام می دهند و یا در فکر انجام آن

چگونگی توسعه کارکرد و هویت یابی مناطق آسیب دیده

به دنبال رشد وسیع فیزیکی شهرها و گسترده شدن دامنه مبادلات انسانی موضوع هویت یابی در محله های مسکونی و سازماندهی روابط ساکنین به یکی از لوازم ضروری ساماندهی شهر تبدیل شده است

مشترکی را مورد هدف قرار دهند. محلات شهری، از لحاظ سازمان اجتماعی و نیز کارکرد و فعالیت ساکنین آنها از یکدیگر متمایزند. از جمله عوامل مؤثر در تغییر ساختار محلات شهری طرح ها و برنامه ریزی های کنترل شده شهرها در دوران جدید است که به گونه ای غیر مستقیم سازوکار طبیعی شبکه زندگی و فعالیت محله ای را دگرگون کرده است. دگرگونی فوق به دنبال خود تأثیرات فراوانی در شکل گیری ادراک، احساس و رفتار جدید در شهرنشینان همراه داشته است

محله واحد اجتماعی درون شهر تعریف میشود که ساکنین آن ممکن است بر حسب خصوصیات ویژه جمعیتی گرد هم آمده باشند. موقعیت اقتصادی از قبیل نوع شغل، شرایط عمومی اجتماعی مانند سطح برخورداری و رفاه اقتصادی و نیز تفاوت های فرهنگی و نژادی از جمله خصوصاتی است که ممکن است محله نشینان را از یکدیگر متمایز کند. به علاوه افراد ساکن در یک محل به لحاظ فضای شهری و نوع تلقیات فرهنگی و شهروندی ممکن است در یک محیط مشترک زندگی و آرمان ها و ارزشهای

محلله های شهری اساس توسعه روابط اجتماعی و بنیاد سازمان دهی نظام شهری تلقی میشوند. پیشرفت محله ای به عنوان شالوده واقعی توسعه شهری قلمداد میشود. هویت محله به عنوان واحد نظام یافته مهم در زندگی شهری در ارتباط با حرکت و یگانگی اجتماعی است. محله از نظر زمینه اجتماعی، جایگاه مناسبی برای به وجود آمدن شکل سازمان های اجتماعی و نیز جنبه های فرهنگی و اجتماعی امور شهری است. به عبارت دیگر محله در مفهوم زمانی و مکانی مهمترین عنصر ساختی در زندگی روزانه مردم است. ویژگی های محیطی در سطح محله ها نقش اساسی را در سازماندهی رفتار مردم و نیز سازمان های اجتماعی دارد. بر اساس فرایند توسعه برنامه ریزی شهری، ایجاد شهر بر طبق تنظیم جغرافیایی جدید و یا دخالت در تقسیم بندی فضایی منجر به تجدید ساختار کالبدی شهرهای مدرن در شکل نواحی منفصل و بی ارتباط شهری شده است، در صورتی که محله های سنتی محصول انتخاب طبیعی ساکنین و خانوارها و برخوردار از رشد طبیعی بوده است. به طور کلی، محله های شهری پدیده های بنیادی در نظام تنظیم شهری در گذشته و نیز در حال حاضر در بسیاری از کلان شهرهای جهان از جمله کشور ما تلقی میشوند. با مطالعه سیر پیدایش

و توسعه محله های شهری میتوان دریافت که محله گزینی در بسیاری از شهرهای بزرگ در سطح کشورهای جهان در ارتباط مستقیم با کارکردهای اقتصادی و اجتماعی موجود در این شهرها قرار دارد. از جمله نتایج رشد کمی شهرها تغییر و نابودی هویت محله، بیگانگی افراد از یکدیگر و افزایش حس رقابت و عدم اعتماد میان آنان بوده و هست. گویا شهرها به مکان های جدید شکل گیری انواع تنازعات آشکار و پنهان اقتصادی و اجتماعی تحول یافته و ساکنین آن همراه با توسعه در دست یابی به منابع و ثروت اجتماعی ناچار به پرداخت بخشی از استعدادهای اخلاقی و انسانی خود هستند. مشاهده رشد و گسترش انواع جرایم و ناهنجاری های اجتماعی و تعمیم انواع کج روی های رفتاری به ویژه در نزد جوانان موضوع سازمان دهی روابط اجتماعی در شهر و احیای آن دسته از اشکال سازنده و مفید الگو و ارزش های زندگی جمعی و هویت و بافت اصیل فرهنگی و اجتماعی منطقه را مورد توجه برنامه ریزان قرار داده است. بر این مبنا، یکی از راهکارهای برون رفت از بحران مناطق آسیب دیده شهری، بازیابی هویت و توسعه کارکرد اینگونه محله هاست که چگونگی نیل به آن، یکی از مسائل عمده ی رویداد پیچ خط مشی است

ظرفیت ها و پتانسیل های محلات آسیب دیده شهری

مسائل و مشکلات

- عدم وجود برنامه جامع و منسجم برای پیشرفت و ارتقای محله
- عدم وجود هماهنگی و همکاری کامل میان نهادهای مسئول گروه ها و افراد فعال در محله
- مردم پایه نبودن اقدامات و برنامه های طراحی شده (به خصوص مردم محله)؛
- مداخلات مقطعی، غیرمنسجم و غیر هدفمند دستگاه ها و گروه ها؛
- تعدد گروه ها و دستگاه های فعال
- توزیع و آرایه نامناسب خدمات در سطح محله؛
- عدم وجود شفافیت در منابع و مصارف بودجه ها و امکانات تخصیص داده شده
- عدم بهره گیری از ظرفیت های گردشگری و تاریخی موجود
- وجود فضاهای بی دفاع شهری (کوچه های باریک، روشنایی نامناسب، فضاهای رها شده و ...)
- وجود خانه ها و مکان های بلاصاحب
- کمبود و ضعف فعالیت های آموزشی و مهارت افزایی
- تامین در آمد ناپایدار برای اداره محله توسط نهادهای مسئول
- کمرنگ شدن هویت و بافت تاریخی، مذهبی و اجتماعی
- کمبود فضاهای و مراکز ورزشی
- عدم وجود برنامه فرهنگی برای اقشار و گروه های مختلف
- عدم وجود برنامه چرخه کامل ترک اعتیاد (ترک، اشتغال، بازبانی منزلت اجتماعی و برقراری ارتباط با خانواده)؛
- عدم دسترسی مناسب به معابر درون محل
- وجود میزان زیادی بافت فرسوده و ارزان قیمت
- حجم بالای فعالیت های تجاری، کارگاهی و اداری در محل و اطراف آن
- خروج جمعیت اصیل و قدیمی از محل و کثرت مهاجران و خانوارهای تک نفره
- سهم اندک شاغلان در سطوح مدیریتی و تخصصی و سهم بالا در سطوح کارگری
- سطح پایین متوسط در آمد خانوارهای ساکن در محل علیرغم گردش پولی فراوان در سطح منطقه
- فرسودگی و تخریب پهنه های با ارزش هویتی محله
- پایین بودن سرانه فضای سبز
- فشرده گی بافت مسکونی

در ارائه خط مشی ها، نکات ذیل باید مد نظر قرار گیرد

- مردم پایه بوده (با الویت مشارکت حداکثری مردم ساکن محله) و به حداقل مداخله نهادهای عمومی نیاز داشته باشد
- ظرفیت ها، امکانات و توانمندی های محله در نظر گرفته شود
- شرایط و بافت فرهنگی و اجتماعی اصیل محله حفظ و تقویت شود
- به حمایت های مادی دائمی نیاز نداشته باشد
- نیاز به سرمایه گذاری کمتر از ۳۰۰ میلیون تومان داشته باشد
- پایدار و خود سازمانده باشد
- قوانین و مقررات به صورت کامل رعایت گردد
- ابعاد مختلف نتایج حاصل از اجرای خط مشی ذکر گردد
- ضوابط و راهکارهای پیاده سازی و اجرای کامل مورد بررسی قرار گیرد
- کمترین نیاز به اجبار را داشته باشد و بیشترین اثرگذاری را ایجاد نماید
- ضوابط و شرایط تعمیم پذیری خط مشی ارائه شده مشخص گردد
- نوآوری و تمایز در ارائه خط مشی پیشنهادی و همچنین راهکار اجرایی سازی آن لحاظ گردد
- در خط مشی ارایه شده بیشتر از قدرت مالی و قانونی باید بر حوزه ها و قدرت نرم تاکید شود

اثر احسان همیشگی است

پیچ خط مشی در یک نگاه

✓ رویداد همزیستی

زندگی سراسر حل مساله است، در پیچ خط مشی، زندگی جمعی برای حل مسائل عمومی و اجتماعی را تجربه می کنید

✓ فراهم آوردن زمینه مشارکت نخبگان

پیچ خط مشی زمینه ایست برای جلب مشارکت نخبگان در مواجهه با مسائل عمومی برای تدوین خط مشی و ارائه ساز و کار اجرایی متقن و کارآمد

✓ فرصتی برای کار آفرینی سیاسی

پیچ خط مشی، فرصتی است برای کسانی که دغدغه عموم مردم را دارند تا ایده هایی از جنس حل مسائل عمومی و اجتماعی در جهت کارآمدی کشور را به گوش مسئولین برسانند. در پیچ خط مشی، سعیمان بر این است که راهی برای اجرایی ساختن ایده های سیاسی شما فراهم آوریم

✓ محفلی برای ارتباط کارکردی دانشگاه و مسئولین

در پیچ خط مشی، ارتباط مسئولین با بدنه نخبگانی و مردمی، ارتباطی کارکردی و سازنده است. در این زیست بوم، منفی بافی و غرزدن، جایی ندارد، در اینجا، مساله با راهکار، معنا می یابد

برنامه رویداد

✓ ارائه ۹۰ ثانیه ای

هریک از شرکت کنندگان باید ظرف ۹۰ ثانیه راه حل اولیه خود را برای یکی از مسائل مطرح شده در رویداد ارائه کنند

✓ داوری اولیه

ایده های مطرح شده توسط هیئت داوران مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت تعدادی از ایده ها به عنوان ایده برگزیده به مرحله بعد راه پیداد می کنند

✓ تیم سازی و کارگروهی

پس از داوری اولیه و انتخاب ایده های مناسب، شرکت کنندگان تلاش می کنند، تیم خود را گرد هم آورند تا در قالب کارگروهی بر کیفیت آن بیافزایند

✓ مربی گری و برگزاری کارگاه ها

کارگاه های مورد نیاز، نظیر کارگاه نظام مسائل و حل مساله؛ کارگاه بوم خط مشی؛ کارگاه تم های خط مشی؛ کارگاه ارائه مؤثر و تدوین خلاصه سیاستی برگزار می گردد. در زمان کارگروهی نیز مربیان برای ارتقاء ایده های سیاستی در کنار تیم ها هستند

✓ آماده سازی خلاصه سیاستی ۷۲۰ کلمه ای

هر یک از تیم ها موظف است در ۷۲۰ کلمه ایده خود را در قالب خلاصه سیاستی آماده کند

✓ ارائه ایده ها و داوری نهایی

راه حل های نهایی هر یک از تیم ها باید در زمان ۱۸۰ ثانیه در مقابل هیئت داوران رویداد ارائه گردد

✓ ارائه خط مشی نامه

پس از رویداد، تیم های منتخب، می بایست مشروح خلاصه سیاستی خود را حداکثر در ۵۰۰۰ کلمه جهت استفاده از مزایای رویداد ارائه نمایند

✓ معرفی تیم های برتر و اهدای جوایز

جایزه نقدی + گرنت پژوهشی + امکان استقرار و حمایت جهت پیاده سازی طرح های برگزیده

رویداد های برگزار شده پیچ خط مشی

رویداد جمع سپاری حل مسائل عمومی حوزه سلامت

رویداد مشارکت برای حل مسائل سازمان صداوسیما

رویداد توسعه زیست بوم کار آفرینی اجتماعی سیستان و بلوچستان

۱۳

تعداد پیش رویداد برگزار شده

۱۴

تعداد کارگاه برگزار شده

۱

تعداد رویداد در حال برگزاری

۱۱۶۰

تعداد شرکت کنندگان در رویدادها

۲۳

تعداد طرح های پذیرفته شده

۱۵۱

تعداد طرح های ارائه شده

حامیان رویداد

